

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องผลกระทบต่อของภูมิปัญญาอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบบรรยาย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน雋ไวรศึกษา พ.ศ. 2553
3. แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์
5. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบบรรยาย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศไทย
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 3) ได้ก่อตั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ว่าเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเขตติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยมีผู้เรียนเรียนจบการศึกษา ขั้นพื้นฐานแล้ว จะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกคล้องตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระ ที่ถูกกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มี ความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม ซึ่งรายละเอียดของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม มีดังนี้

1. ความสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551. 114-153) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุค สมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมือง ดีของประเทศไทย และสังคมโลก

สาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะว่าด้วย การอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายเพื่อช่วย ให้สามารถปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ดังนี้

1.1.1 ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะและ จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไป ปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำการดี มีค่านิยมที่

ดีงาม พัฒนาตนาของอยู่่สเนอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

1.2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปัญญาผู้คน ค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

1.3 เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแยกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.4 ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

1.5 ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 13-14) "ได้กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อันประกอบด้วยสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ขึ้น พื้นฐานไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้"

2.1 สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ธรรมนักและปฏิบัติเป็นศาสนาพิธี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และรับรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นในศรัทธา และรับรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.3 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

2.4 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ทราบถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและรับรักความเป็นไทย

2.5 สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อ กันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ใน การค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 138-142) ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลางของสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในแต่ละมาตรฐาน ไว้ในหลักสูตร

แผนกกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แผนกกลางของสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แผนกกลาง
มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มา วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ	1. tribunals ถึง ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ที่แสดงถึง การเปลี่ยนแปลงของ มนุษยชาติ	1.1 เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์สากล 1.2 ตัวอย่างเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏ ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (เช่น อยุ นกับ มธ. ส 4.3) 1.3 ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์
มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีต จนถึงปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการ เปลี่ยนแปลงของ เหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ระหว่างประเทศ	2. สร้างองค์ความรู้ใหม่ ทางประวัติศาสตร์โดยใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์ อย่างเป็นระบบ	2.1 ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยนำเสนอตัวอย่างที่ละเอียดขึ้นตอนอย่าง ชัดเจน 2.2 คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาทาง ประวัติศาสตร์ 2.3 ผลการศึกษาหรือโครงงานทาง ประวัติศาสตร์
	1. วิเคราะห์อิทธิพลของ อารยธรรมโบราณ และ การติดต่อระหว่างโลก ตะวันออกกับโลก ตะวันตกที่มีผลต่อ พัฒนาการและการ เปลี่ยนแปลงของโลก	1.1 อารยธรรมของโลกยุโรป ได้แก่ อารยธรรมคุ้มแม่น้ำไทรีส-ญี่ปุ่น ในส์ หงสา สินคุ และอารยธรรมกรีก-โรมัน 1.2 การติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับ โลกตะวันตก และอิทธิพลทางวัฒนธรรม ที่มีต่อกันและกัน

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	
ความสำคัญและ สามารถ วิเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดขึ้น	2. วิเคราะห์เหตุการณ์ สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงทาง สังคม เศรษฐกิจและ การเมือง เข้าสู่โลกสมัย ปัจจุบัน	2.1 เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เช่น ระบบปฏิวัติ การพื้นฟูศิลปะวิทยาการ สถากรรมครูเสด การสำรวจทางทะเล การปฏิรูปศาสนา การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การปฏิวัติอุตสาหกรรม จักรวรรดินิยม ลัทธิชาตินิยม เป็นต้น	
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของ ชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความ รัก ความภูมิใจและ รำงความเป็นไทย	3. วิเคราะห์ผลกระทบ ของการขยายอิทธิพลของ ประเทศในยุโรปไปยัง ทวีปอเมริกา และเอเชีย และเอเชีย 4. วิเคราะห์สถานการณ์ ของโลกใน คริสต์ศตวรรษที่ 21	3.1 ความร่วมมือ และความขัดแย้งของมนุษยชาติในโลก 4.1 สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เช่น 4.1.1 เหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 (Nine Eleven) 4.1.2 การขาดแคลนทรัพยากร 4.1.3 การก่อการร้าย 4.1.4 ความขัดแย้งทางศาสนา ๆ ฯ 1. วิเคราะห์ประเด็น สำคัญของประวัติศาสตร์ ไทย 2. วิเคราะห์ความสำคัญ ¹ ของสถาบัน พระมหากษัตริย์ต่อชาติ ไทย	1.1 ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชาติไทย อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย และอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนาอาณาจักรไทยในช่วงเวลาต่างๆ สาเหตุและผลของการปฏิรูปฯ ฯ 2.1 บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การป้องกันและรักษาเอกสารของชาติ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม ความสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุค ปัจจุบัน 4. วิเคราะห์ผลงานของ บุคคลสำคัญทั้งชาวไทย และต่างประเทศ ที่มีส่วน สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย 5. วางแผนกำหนดแนวทาง และการมีส่วนร่วมการ อนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและ วัฒนธรรมไทย	3.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมี ผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน 4.1 อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก และตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย 4.2 ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทย และต่างประเทศ ที่มีส่วนสร้างสรรค์ วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย 5.1 สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย 5.2 วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่างๆ 5.3 การสืบทอดและเปลี่ยนแปลงของ วัฒนธรรมไทย 5.4 แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทยและการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ 5.5 วิธีการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนด
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม
ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและชื่นชมความเป็นไทย มาใช้ในงานวิจัย

4. คุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม มีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 117) ไว้ดังนี้

4.1 ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

4.2 ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมาของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันเพิ่งประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้

4.3 ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิธีชีวิต และการปกป้องรักษาป่าไม้อันมีพระมหาชนม์ตระหง่านเป็นประมุข

4.4 ได้รับการส่งเสริมให้นินสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกรัก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสืบสานต่อ ความรักที่อ่อนน้อมและประเภทชาติ ผู้ทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

4.5 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสดงความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สรุปได้ว่า การเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นคนดีของสังคมได้ โดยมีสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนทั้งสิ้น 5 สาระ 11 มาตรฐาน ซึ่งสาระที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาฯ อยู่ในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและรำงความเป็นไทย

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนhexwareศึกษา พ.ศ. 2553

ผู้ศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนhexwareศึกษา พ.ศ. 2553 ดังนี้
(โรงเรียนhexwareศึกษา พ.ศ. 2553 : 1- 69)

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตร โรงเรียนhexwareศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย

และเป็นผลลัพธ์ยึดมั่นในการปักกรองตามระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหาภัตtriy เป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และ การศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ ความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ

2. หลักการ

หลักสูตรโรงเรียนเข้าใจศึกษา มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและ มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และ คุณธรรมพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับ การศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรของการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยึดหยุ่นทั้งด้านสารการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุ กกลุ่มป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3. จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเข้าใจศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มี ความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับ ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขึ้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มี วินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่นับถือ ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกป้องความสงบราษฎร์ไทยอันมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบาไว้ศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อແກ່ເປີຍນີ້ຂອ້ມູນຫຼາວສາຮາແລະປະສົບການຟັ້ນຈະເປັນປະໂໄຍນທີ່ຕ່ອງການພັດທະນາຄອງຕະຫຼາດ ຮົມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການເຊື່ອກັບຫຼື້ອໄໝ້ຮັບຂອ້ມູນຫຼາວສາຮາດ້ວຍຫລັກເຫຼຸດພະແນກແລະຄວາມຖຸກຕ້ອງ ຕລອດຈົນການເລືອກໃຫ້ວິທີການສื่อสารທີ່ມີປະສິທິກາພ ໂດຍກຳນົຶ່ງຄົງພັດກະທບທີ່ມີຕ່ອດຕະຫຼາດ ແລະສັງຄນ

4.2 มีความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดສັງເກຣະໜ້າ ການคิดອ່ານວິທີການສັງຄນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການສັນເກດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການສັງຄນ ເພື່ອນຳໄປສູ່ການສັງຄນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການສັນເກດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການສັງຄນ ໄດ້ອ່ານວິທີການສັງຄນໄດ້ຢ່າງໝາຍເສມ

4.3 ความสามารถในการแกໍປົງຫາ เป็นความสามารถในการแกໍປົງຫາແລະອຸປະສົກຕ່າງໆ ທີ່ເຜີຍໄດ້ອ່ານວິທີການສັງຄນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການສັງຄນ ເພື່ອນຳໄປສູ່ການສັງຄນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການສັງຄນ ເພື່ອກັບຫຼື້ອໄໝ້ຮັບຂອ້ມູນຫຼາວສາຮາ ເພື່ອກັບຫຼື້ອໄໝ້ຮັບຂອ້ມູນຫຼາວສາຮາ ແລະມີການຫັດສິນໃຈທີ່ມີປະສິທິກາພ ໂດຍກຳນົຶ່ງຄົງພັດກະທບທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຕ່ອດຕະຫຼາດ ສັງຄນແລະສົ່ງແວດລື່ອນ

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต່າງໆໄປໃຊ້ໃນการดำเนินชีวิตประจำวัน ການเรียนรู้ດ້ວຍຕະຫຼາດ ການເຮັດວຽກຕ່າງໆ ການทำงาน ແລະການອູ່ນ້ວມກັນໃນສັງຄນດ້ວຍການສັງຄນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການສັງຄນ ການຈັດການປົງຫາ ແລະຄວາມຝັດແຍ້ງຕ່າງໆ ອ່າງໝາຍເສມ ການປັບຕົວໃຫ້ທັນກັນການເປີຍປົງຫາແປ່ງຂອງສັງຄນ ແລະການວັດທະນາສັງຄນ ແລະການຮັດຕະຫຼາດທີ່ມີປະສິທິກາພ ໂດຍກຳນົຶ່ງຄົງພັດກະທບທີ່ມີຕ່ອດຕະຫຼາດ ແລະສັງຄນ

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบาไวร์ศึกษา พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

5.3 มีวินัย

5.4 ใฝ่เรียนรู้

5.5 อุย່อย่างพอเพียง

5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.7 รักความเป็นไทย

5.8 มีจิตสาธารณะ

6. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องดำเนินถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพนูปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ดังนี้

6.1 ภาษาไทย

6.2 คณิตศาสตร์

6.3 วิทยาศาสตร์

6.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

6.6 ศิลปะ

6.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

6.8 ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุถึงที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะ มาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอะไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือ ในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมิน คุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับ เทพทีนที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

7. ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุถึงที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียน ในแต่ละ ระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึง มาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเกณฑ์สำคัญ สำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

7.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น(มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3)

7.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 6)

8. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตาม หลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส1.2 เข้าใจ 傳統และปฏิบัตินเป็นศาสนาที่ดี และรำรง รักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่นับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ขึ้นมั่น ศรัทธาและดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐานที่ ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์สามารถใช้วิธีการทำงานประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องทราบนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและรำงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกภายนอก และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อ กันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการกันห้า วิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

9. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทวไเรสีกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ภาคเรียนที่ 1					ภาคเรียนที่ 2				
ที่	รหัสวิชา	รายวิชา	นก.	ชม.	ที่	รหัสพื้นฐาน	รายวิชา	นก.	ชม.
		สาระพื้นฐาน	12	480		สาระพื้นฐาน		7	280
1	ท31101	ภาษาไทย1	1.0	40	1	ท31102	ภาษาไทย2	1.0	40
2	ค31101	คณิตศาสตร์1	1.0	40	2	ค31102	คณิตศาสตร์2	1.0	40
3	ว31101	ฟิสิกส์	2.0	80	3	ส31102	สังคมศึกษา2	1.0	40
4	ว31102	เคมี	1.5	60	4	ส31103	ประวัติศาสตร์ไทย1	1.0	40
5	ว31103	ชีววิทยา	1.5	60	5	พ31102	สุขศึกษาฯ	0.5	20
6	ว31104	โลก	1.0	40	6	ค31102	ศิลปะ	0.5	20
7	ส31101	สังคมศึกษา1	1.0	40	7	ง31102	เทคโนโลยีฯ	1.0	40
8	พ31101	สุขศึกษาฯ	0.5	20	8	อ31102	ภาษาอังกฤษ2	1.0	40
9	ค31101	ศิลปะ	0.5	20					
10	ง31101	เทคโนโลยีฯ	1.0	40					
11	อ31101	ภาษาอังกฤษ1	1.0	40					
				14					
		สาระเพิ่มเติม	3.5	0		สาระเพิ่มเติม		8.5	340
12	ค31201	คณิตศาสตร์	1.0	40	9	ค31202	คณิตศาสตร์ กิจกรรมเข้า	2.0	80
13	อ31201	ภาษาอังกฤษ	1.0	40	10	พ31202	กิจกรรมเข้า จังหวะ2	0.5	20
14	ส31201	ศาสนา ศิลธรรม	1.0	40	11	ว31201	ฟิสิกส์	2.0	80
15	พ31201	กิจกรรมเข้า	0.5	20	12	ว31221	เคมี	1.5	60
		จังหวะ1			13	ว31241	ชีววิทยา	1.5	60
					14	อ31202	ภาษาอังกฤษ	1.0	40

ภาคเรียนที่ 1					ภาคเรียนที่ 2				
ที่	รหัสวิชา	รายวิชา	นก.	ช.ม.	ที่	รหัสวิชา	รายวิชา	นก.	ช.ม.
	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			60		กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			60
1.	ແນະແນວ			20	1.	ແນະແນວ			20
2.	กิจกรรมนักเรียน				2.	กิจกรรมนักเรียน			
	2.1 รักษาดินแดน, ลูกเสือ, ผู้นำเพื่อปวงประโภชน์			30	2.1 รักษาดินแดน, ลูกเสือ, ผู้นำเพื่อปวงประโภชน์			30	
	2.2 ชุมชน ชุมนุม				2.2 ชุมชน ชุมนุม				
3.	กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์			10	3.	กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์			10
รวมทั้งหมด		15.5	680		รวมทั้งหมด		15.5	680	

10. โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนเข้าใจสีกษา กำหนดโครงสร้างหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจำแนกเป็นรายวิชา ดังนี้

รายวิชาพื้นฐาน

ส31101	สังคมศึกษา 1	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส31102	สังคมศึกษา 2	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส31103	ประวัติศาสตร์ไทย 1	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส32101	สังคมศึกษา 3	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส32102	สังคมศึกษา 4	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส32103	ประวัติศาสตร์ไทย 2	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส33101	สังคมศึกษา 5	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส33102	สังคมศึกษา 6	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต

รายวิชาเพิ่มเติม

ส31201	ศาสนาศีลธรรม	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส32202	กฎหมาย	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส33201	เงินทองของมีค่า	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต
ส33202	สังคมและวัฒนธรรม	จำนวน 40 ชั่วโมง	1.0 หน่วยกิต

2.11 คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

วิชาพื้นฐาน ส31103 ประวัติศาสตร์ไทย 1 กถุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 40 ชั่วโมง จำนวน 1.0 หน่วยกิต

ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เช่น สู่โลกสมัยปัจจุบัน วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือ การสืบค้นข้อมูล แบบฝึกทักษะกระบวนการคิด ผู้ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ไฟเรียนรู้ ผู้มั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและเห็นคุณค่าในการศึกษาประวัติศาสตร์ บอกความสำคัญของอารยธรรม ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ บุคคลสำคัญที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ไทย ตลอดทั้ง เหตุการณ์ต่างๆทางประวัติศาสตร์ ที่มีผลต่อการพัฒนาและการคงอยู่ของประเทศไทย และสังคมโลก รู้ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกันอย่างมีเหตุผลตามหลักปรัชญาพ่อเที่ยง

รหัสตัวชี้วัด

ส 4.1 ม.4-6 /1

ส 4.2 ม.4-6/ 1,ม.4-6/ 2

ส 4.3 ม.4-6/ 1,ม.4-6/ 2,ม.4-6/ 3,ม.4-6/ 4,ม.4-6/ 5

รวมทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด

12. จุดประสงค์รายวิชา

12.1 อธิบายความหมายของวัฒนธรรมไทยได้

12.2 บอกความหมายและคุณค่าของภูมิปัญญาไทยได้

12.2 อธิบายลักษณะของภูมิปัญญาด้านการทำอาหารของคนไทยในแต่ละ

ภูมิภาคได้อย่างถูกต้อง

12.3 บอกคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาด้านการรักษาสุขภาพอนามัยได้

12.4 อธิบายลักษณะของภูมิปัญญาด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของคนไทยในแต่ละ

ภูมิภาคได้อย่างถูกต้อง

12.5 ยกตัวอย่างภูมิปัญญาด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของคนไทยในแต่ละ

ภูมิภาคได้ถูกต้อง

12.6 บอกคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมได้

12.7 อธิบายลักษณะของภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยในแต่ละ

ภูมิภาคได้อย่างถูกต้อง

12.8 ยกตัวอย่างภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยในแต่ละภูมิภาคได้

อย่างถูกต้อง

12.9 บอกคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาด้านความเชื่อและประเพณีได้

12.10 อธิบายลักษณะของภูมิปัญญาด้านความเชื่อและประเพณีในแต่ละภูมิภาค

ได้อย่างถูกต้อง

12.11 ยกตัวอย่างภูมิปัญญาด้านความเชื่อและประเพณีในแต่ละภูมิภาคได้อย่าง

ถูกต้อง

12.12 บอกคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะได้

12.13 อธิบายลักษณะของภูมิปัญญาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะในแต่ละ

ภูมิภาคได้อย่างถูกต้อง

12.14 ยกตัวอย่างภูมิปัญญาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะในแต่ละภูมิภาคได้อย่าง

ถูกต้อง

13. โครงสร้างรายวิชา ๓31103 ประวัติศาสตร์

ตารางที่ 3 โครงสร้างรายวิชา ส31103 ประวัติศาสตร์

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1	เวลา ยุคสมัย และวิธีการทาง ประวัติศาสตร์	ส 4.1 ม.4-6/1 ส 4.1 ม.4-6/2	1. การนับเวลา 2. การแบ่งยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ไทย 3. วิธีการทาง ประวัติศาสตร์	2	7
2	การตั้งถิ่นฐานใน ดินแดนไทย	ส 4.3 ม.4-6/1	1. ถิ่นเดิมของชนชาติไทย 2. การตั้งถิ่นฐานใน ดินแดนไทย 3. รัฐโบราณในดินแดน ไทย	2	7
3	รัฐไทยใน ดินแดนไทย	ส 4.3 ม.4-6/1	1. แคว้นโยนกเชียงแสน 2. แคว้นพิริญนครเงินยาง 3. แคว้นพะเยา 4. อาณาจักรล้านนา 5. อาณาจักรสุโขทัย 6. แคว้นสุพรรณภูมิ 7. อาณาจักรอยุธยา 8. อาณาจักรธนบุรี 9. อาณาจักรรัตนโกสินทร์	5	11
4	ความสำคัญของ สถาบัน พระมหากษัตริย์ ต่อชาติไทย	ส 4.3 ม.4-6/2	1. ศ้านการป้องกันและ รักษาเอกสารของชาติ 2. ศ้านการทำนุบำรุง พระพุทธศาสนา 3. ศ้านการส่งเสริม เศรษฐกิจของไทย	2	7

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1	เวลา ยุคสมัย และวิธีการทาง ประวัติศาสตร์	ส 4.1 ม.4-6/1 ส 4.1 ม.4-6/2	1. การนับเวลา 2. การแบ่งยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ไทย 3. วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ 4.. ศึกษาการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมไทย	2	7
5	การปรับปรุง ประเภทสมัย รัชกาลที่ 5	ส 4.3 ม.4-6/1	1. การปฏิรูปการปกครอง บ้านเมือง 2. การเดิมราษฎร์ไพร์และ การเดิมท่าส	2	7
6	การเปลี่ยนแปลง การปกครอง	ส 4.3 ม.4-6/1	1. สถานการณ์ก่อนการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2. สาเหตุของการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง 3. การเปลี่ยนแปลงการ ปกครองและผลที่ตามมา	2	7
7	บทบาทของสตรี ไทยใน ประวัติศาสตร์	ส 4.3 ม.4-6/1	1. บทบาทค้านการเมือง การปกครอง 2. บทบาทค้านแสรัญญา 3. บทบาทค้านสังคม	2	7
8	วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทย	ส 4.3 ม.4-6/3	1. วัฒนธรรมไทย 2. ภูมิปัญญาไทย	3	10
9	นรดกล้าฯของ ภูมิปัญญาอีสาน	ส 4.3 ม.4-6/3	1. วิถีไทยวิถีแห่ง ภูมิปัญญาอีสาน	12	20

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1	เวลา ยุคสมัย และวิธีการทาง ประวัติศาสตร์	ส 4.1 ม.4-6/1 ส 4.1 ม.4-6/2	1. การนับเวลา 2. การแบ่งยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ไทย 3. วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ 2. ภูมิปัญญาอีสานด้านการ ทำมาหากิน 3. ภูมิปัญญาอีสานด้านการ รักษาสุขภาพอนามัย	2	7
10	อิทธิพลของ วัฒนธรรม ตะวันออกและ อารยธรรม ตะวันตก	ส 4.3 ม.4-6/3	4. ภูมิปัญญาอีสานด้านการ อยู่ร่วมกันในสังคม 5. ภูมิปัญญาอีสานด้าน ความเชื่อและประเพณี 6. ภูมิปัญญาอีสานด้านการ สร้างสรรค์ทางศิลปะ 1. อิทธิพลของวัฒนธรรม ตะวันออกต่อสังคมไทย 2. อิทธิพลของวัฒนธรรม ตะวันตกต่อสังคมไทย	2	7
11	บุคคลสำคัญ	ส 4.3 ม.4-6/4	1. บุคคลสำคัญที่มีส่วน สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย 2. บุคคลสำคัญที่ส่งเสริม การสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ไทยและประวัติศาสตร์ไทย	2	10
ทดสอบ					4

ตารางที่ 4 โครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้ วิชาประวัติศาสตร์ ม.4

หน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้	เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	เวลา ยุคสมัย และวิธีการทางประวัติศาสตร์	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	เวลา ศักราช และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ หลักฐานและวิธีการทางประวัติศาสตร์	2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย ถิ่นเดิมของชนชาติไทยและการตั้งถิ่นฐานในดินแดน	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	ไทยแคว้นตามพรลิกล์และอาณาจักรทวารวดี อาณาจักรศรีวิชัย แคว้นละโว้หรือพมุรีและแคว้น หริภุญชัย	3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	รัฐไทยในดินแดนไทย แคว้นโนยนกเชียงแสน แคว้นหริภุญครเซินยาง แคว้น	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	พะเยา	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	อาณาจักรล้านนา และอาณาจักรสุโขทัย แคว้นสุพรรณภูมิและอาณาจักรอยุธยา	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	อาณาจักรชนบุรีและรัตนสินทร ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12	ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	การปรับปรุงประเทศไทย การปฏิรูปการปกครองบ้านเมือง	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7	การเดิกรอบไฟร์และการเดิกราส	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16	การเด็จประพาสดันและเด็จประพาสญูโรป การเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475	1
	บทบาทของสตรีไทยในประวัติศาสตร์	2
	บทบาทค้านการเมืองการปกครอง	2
	บทบาทค้านเศรษฐกิจและค้านสังคม	1

หน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้	เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17	วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมไทย	2 1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18	ภูมิปัญญาไทย	1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19	มรดกล้ำค่าของภูมิปัญญาอีสาน วิถีไทยวิถีแห่งภูมิปัญญาอีสาน	12 2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20	ภูมิปัญญาอีสานด้านการทำอาหาร	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21	ภูมิปัญญาอีสานด้านการรักษาสุขภาพอนามัย	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22	ภูมิปัญญาอีสานด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 23	ภูมิปัญญาอีสานด้านความเชื่อและประเพณี	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 24	ภูมิปัญญาอีสานด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ	2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25	อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวัน	2 1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 26	อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันออกต่อสังคมไทย	1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 27	อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกของสังคมไทย	2 1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 28	บุคลคลสำคัญ บุคลคลสำคัญที่สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย ประวัติศาสตร์ไทย	1
	บุคลคลที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและ วัฒนธรรมไทย	1
	ทดสอบ	3

จากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบาไว้ศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้
เนื้อหาที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหาในรายวิชา ส 31103 ประวัติศาสตร์ ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง มรดก
ล้ำค่าของภูมิปัญญาอีสาน โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนจำนวน 12 ชั่วโมง

แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่คนในแต่ละท้องถิ่นสั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน และมีการถ่ายทอดต่อ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีการปรับความรู้เหล่านี้ให้เหมาะสมตามยุคสมัย การเรียนรู้ภูมิปัญญาที่บรรพนิรุณในท้องถิ่นนั้นได้รังสรรคไว้ จะช่วยสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาเหล่านี้ให้คงอยู่ เป็นมรดกทางโลกไปยังลูกหลานในท้องถิ่นนั้นสืบต่อไป

1. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Folk Wisdom) ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ศรีศักร วัลลิโภดม (2535 : 6) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ศักยภาพของมนุษย์ในการรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น

ประจง นิมนานเหมินท์ (2538 : 47) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ หรือระบบความรู้ที่มนุษย์ค้นพบหรือคิดค้นขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย มีความสัมภានทางสุข สงบและบันเทิง อาจเป็นระบบความรู้ที่คิดขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนตนของบุคคล ไม่ใช่บุคคลหนึ่งมาก่อนหรือเป็นระบบความรู้ที่คิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของกลุ่มชนก็ได้

เอกวิทย์ ณ กลาง (2540 : 11) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความจัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์สั่งสมไว้ในการปรับตัวและการดำรงชีพในระบบников หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมที่ได้มีพัฒนาการสืบสานกันมา เป็นความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความจัดเจน ที่เป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาพภาวะต่างๆ ในพื้นที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนสั่งสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่สั่งแวดล้อมอื่นที่ไม่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันแล้วรับเอาหรือปรับเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อมและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ภูมิปัญญาจึงมีทั้งภูมิปัญญาอันเกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่ ภูมิปัญญาที่มาจากการอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่ผิดใหม่ หรือผลิตขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาและการปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความเปลี่ยนแปลง

กรรมวิชาการ (2542 : 10) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านที่ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข โดยได้รับการถ่ายทอดสั่งสมกันมาผ่านกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับกาลสมัย

จากรัฐธรรมนูญ ธรรมนวัต (2543 : 1) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงความแสวงหาด้วยความสามารถของบุคคล และสังคมซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติต่อ กันมา ภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรบุคคล หรือทรัพยากรความรู้ได้

เทวินทร์ นิลกลด (2549 : 34) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง มวลความรู้ และประสบการณ์ทุกด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอด ปรับปรุง พัฒนาและเลือกสรรเป็นอย่างดีของคนในท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต

ศิริมงคล ทนทอง (2553 : 95) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนในท้องถิ่นซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ชนบทรural เนิยมและประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่สั่งสมประสบการณ์เรียนรู้ปูทางแต่ง เพื่อใช้แก่ปัญหาและพัฒนาวิชีวิตอย่างเหมาะสม และสืบทอดต่อกันมาอย่างไม่ขาดสาย

จากทั้งหมดของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถของคนในท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่สั่งสม สืบทอดต่อ กันมาเป็นเวลายาวนาน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา หรือการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย รายรื่นและเป็นพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2. ลักษณะของภูมิปัญญา

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ ดังนี้

ประเวศ วงศ์ (2536 : 36) กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สะสมขึ้นมาจากการประสบการณ์ของชีวิต ในสังคมและสภาพแวดล้อมที่ต่างกันและถ่ายทอดสืบท่องถิ่น เป็นวัฒนธรรม ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะ ที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความจำเพาะเกี่ยวกับท้องถิ่น เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากการประสบการณ์หรือความจัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ

2. มีความเชื่อมโยงหรือบูรณาการสูง เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาที่มีจากประสบการณ์จริงทั้งในเรื่องของกายใจ ชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม ความคิดเรื่องแม่ธรณี แม่คงคา พระภูมิเจ้าที่ รุกเหวค่า เป็นตัวอย่างของการนำเอารธรรมชาตินามเป็นนามธรรมที่สืบท่อไปถึงส่วนของใจที่เชื่อมโยงไปสู่อุดมประโภชน์ โดยสร้างความผูกพันที่ถูกต้องให้คนかれพหุรัมชาติ มีความเคารพผูกพัน เพราะผู้อ้าวโسو มีประสบการณ์มากกว่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม

2. แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อม และคน กับสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ ลักษณะภูมิปัญญาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม จะแสดงออกมาในลักษณะภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยสี่ การบริหารจัดการองค์กร ตลอดทั้งการประกอบอาชีพต่างๆ เป็นต้น ภูมิปัญญาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนอื่นในสังคม จะแสดงออกมาในลักษณะเจริญ uhnบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และนันทนาการ ภาษาและวรรณกรรม ตลอดทั้งการสื่อสารต่างๆ เป็นต้น

3. เป็นองค์รวม หรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
4. เป็นเรื่องของการแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อความอยู่ รอดของบุคคล ชุมชนและสังคม
5. เป็นแกนหลัก หรือกระบวนการทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่างๆ
6. มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา
7. มีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง

กวัลย์ มาศจรัส (2543 : 37) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย โดยมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. เป็นรูปธรรม ได้แก่ วัตถุ การกระทำทั้งหลาย เช่น การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี ฯลฯ
2. เป็นนามธรรม คือ ความรู้ ความเชื่อ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาและ ป้องกันปัญหาร่วมทั้งการสร้างความสงบสุขให้กับชีวิตมนุษย์

พรชัย กาพันธ์ (2545 : 5-6) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะท้อนถึงความหลากหลาย ประสบการณ์ของชีวิต สังคมและในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และถ่ายทอดสืบท่องกันมาเป็น วัฒนธรรม วัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นทรัพยากร้อนมีคุณค่ามหภาคของสังคมตลอดจนประเทศชาติ ที่ต้องได้รับการอนุรักษ์และสืบทอด下去 ไม่เสียหาย คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีวัฒนธรรมเป็นฐาน ไม่ใช่วิทยาศาสตร์
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีมีมนุษยภาพ
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงไปสู่วัฒนธรรมที่ตีกันชี้ชุงส่ง
4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

จากทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะทั้งที่เป็น รูปธรรมซึ่งเป็นเรื่องของการประดิษฐ์วัตถุหรือกรรมวิธีต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวัน และส่วนที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นเรื่องของความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ หรือ แนวทางในการแก้ปัญหาและการป้องกันปัญหา รวมทั้งการสร้างความสุขในชีวิต โดยภูมิปัญญา ท่องถิ่นทั้ง 2 ลักษณะนี้มีความเชื่อมโยงกันและสัมพันธ์กัน และเป็นฐานในการดำเนินชีวิต ของชาวบ้าน สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน หรือคนกับสภาพแวดล้อม มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างไปในแต่ละท้องถิ่น

3. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความหลากหลายตามพื้นฐานของวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสามารถจัดแบ่งออกเป็นหลายด้าน ดังที่นักวิชาการพยายามได้จัดแบ่งไว้ ดังนี้

นิกม ชนกุหลง (2542 : 131) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 4

กลุ่ม คือ

1. คติ ความคิด ความเชื่อและหลักการ เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ถ่ายทอดกันมา
2. ศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา
3. การประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย
4. แนวคิดหลักปฏิบัติและเทคโนโลยีใหม่ที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชนเป็นอิทธิพล ของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เอกสารพันธ์ พั่วสันติยะ (2541 : 41-42) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นตาม แนวคิดทางด้านวัฒนธรรม ไว้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ภูมิปัญญาด้านความเชื่อ เป็นการจัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ เน้นความสำคัญทางจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสืบทอดกันมา เช่น ความเชื่อเรื่องศาสนา ความเชื่อเรื่องผีปู่ตา ผีบรรพบุรุษ พิธีการไสยาสาคร การเสี่ยงดิน ทำนายดิน เป็นต้น
2. ภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมสัมพันธ์กัน เป็นการจัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับงานที่ปฏิบัติกันทั้งครอบครัว และชุมชนแสดงออกมาในรูปคำสอน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถี ประชา อันเป็นวิถีของคนส่วนรวม เช่น ฮีต 12 กอง 14 การนายศรีสุ่งวัช ภารแต่งงาน งานศพ งานบวช การละเล่น การแสดง การอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น
3. ภูมิปัญญาด้านการทำอาหาร กิน เป็นการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับการทำอาหาร เพื่อให้ได้รับก็คิด รู้จักสร้างเครื่องมือ สร้างความเจริญทางวัตถุ เช่น การทำเกียรต

แบบทดสอบ วนเกษตร ยารักษารอย การใช้แหล่งน้ำ การรักษาป่าไม้ในชุมชน การเขียนบังคับ
ร้อย เป็นต้น

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 3 (ไฟฟ้า) พงศ์สุนทร.
2548 : 150) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ภูมิปัญญาด้านการทำอาหาร กีழึ่งกับวิธีการทำงานและการประดิษฐ์
เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการทำงานของแต่ละอาชีพ โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม ซึ่ง
เป็นอาชีพหลักของคนไทยในชนบทตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การสร้างฝาย เครื่องมือ
เครื่องใช้ทางการเกษตร การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น

2. ภูมิปัญญาด้านการรักษาสุขภาพอนามัย กีழึ่งกับวิธีการในการดูแลรักษา
สุขภาพของคนในชนบท เช่น การใช้ยาสมุนไพรในการรักษาโรค การนวดเพื่อผ่อนคลายความ
เมื่อยล้า เป็นต้น

3. ภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม กีழึ่งกับการปฏิบัติตามต่อสามาชิกใน
ครอบครัว เครือญาติ และบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนและสังคม

4. ภูมิปัญญาด้านงานประเพณีทางศาสนาและการเคารพบุชาสิ่งเหนือธรรมชาติ
กีழึ่งกับการประกอบพิธีทางศาสนาในรูปของประเพณีและการปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการเคารพ
บุชาสิ่งที่เหนือธรรมชาติด้วย

5) ภูมิปัญญาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ กีழึ่งกับการแสดงออกทางศิลปะ
เช่น ลวดลายปูนปั้น ภาพเขียน ภาพจิตรกรรมฝาผนัง การแสดงนาฏศิลป์และดนตรีของชน
พื้นเมืองในท้องถิ่น เป็นต้น

ศิริมงคล ทนทอง (2553 : 106) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 5
ด้าน คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพ
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพิธีกรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นบ้าน
4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะและการละเล่น
- 5) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแหล่งโบราณสถานและบุคลคลสำคัญ

จากการแบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักวิชาการ สรุปได้ว่า ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นสามารถแบ่งตามลักษณะของคนในท้องถิ่นหรือชุมชน ได้คิดหรือได้รับการถ่ายทอดและถือ^{受け継ぐ}
ปฏิบัติสืบท่อ跟む ต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งเกิดจากความเชื่อ ความรู้สึก ความนึกคิดในการสร้างสรรค์
แบบแผนของการดำเนินชีวิต รวมถึงการนำเทคโนโลยีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

ต่อไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาที่องค์นิตามแนวทางของหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่มที่ 3 (ไพบูลย์ พงศ์บุตร. 2548 : 150) ที่แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านการทำอาหาร กิน ภูมิปัญญาด้านการรักษาสุขภาพ อนามัย ภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม ภูมิปัญญาด้านงานประเพณีทางศาสนาและการเคารพชาสิ่งเหลือธรรมชาติ และภูมิปัญญาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

4. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นการสั่งสมและสืบทอด ประสบการณ์จากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้

ปฐม นิคมานนท์ (2538 : 279-281) กล่าวว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งทำได้ ดังนี้

1. การสืบทอดความรู้ภายนอกชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาชีพของหมู่บ้านที่แทบทุกครัวเรือนทำกัน อาจเป็นอาชีพร่องจากการทำไร่ทำนา เช่น เครื่องปั้นดินเผา การจักสาน การทอผ้า ซึ่งสามารถมองเห็นความคุ้นเคยมาตั้งแต่เด็ก ภายใต้สภาพการดำรงชีวิตประจำวัน

2. การสืบทอดภายนอกชุมชน เป็นการสืบทอดความรู้ความชำนาญที่มีลักษณะเฉพาะกล่าวถึง คือ เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล หรือเฉพาะครอบครัว เช่น ความสามารถในการรักษาโรค งานซ่อมศิลป์ ช่างฝีมือ ความรู้ด้านพิธีกรรมต่างๆ ความรู้เหล่านี้จะถ่ายทอดภายนอกครอบครัว เครือญาติ บางอย่างมีการห่วงเหงาและเป็นความลับในสายตระกูล

3. การฝึกจากผู้รู้ผู้ชำนาญเฉพาะอย่าง เป็นการถ่ายทอดที่ผู้สอนใจไปขอรับการถ่ายทอดวิชาการ ผู้รู้อาจเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติ หรืออาจอยู่นอกชุมชนก็ได้ เช่น ช่างโน๊ต ช่างลายไทย หมອต์แม耶 เป็นต้น

4. การฝึกฝนและคืนครัวตัวยัตนเอง อาชีพและความชำนาญหลายอย่างเกิดขึ้นด้วยการคิดค้น ดัดแปลง และพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเอง แล้วถ่ายทอดไปสู่สู่กุหลาน เช่น การแกะสลักหิน การทอผ้า การมัดหนี่ เป็นต้น

5. ความรู้ความชำนาญที่เกิดขึ้นจากความบังเอิญหรือสิ่งลีกลับ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นโดยบัณฑุณเองไม่ได้สนใจหรือไม่ได้คาดคิดมาก่อน มีวิญญาณหรืออำนาจลีกลับเข้าสิงมาบดบังให้มีความสามารถในการรักษาโรคได้

ราธวัณ ธรรมวัตร (2531 : 63-64) กล่าวว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสังกัดอีกรุ่นหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการและกลุ่มเป้าหมายอย่าง เช่น วิธีการถ่ายโよงความรู้แก่เด็กจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ คือ วิธีการถ่ายโよงความรู้แก่เด็กต้องง่าย ไม่

ชั้นชื่อน สนุกสนาน ดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่นนิทาน การลองทำ “ได้แก่” ปริศนาคำทาย โดยเลือกถ้อยคำที่ให้ภาพพจน์ คำเปรียบเทียบทาให้ขัน กล้องของ ให้เดียงและจังหวะเพื่อดึงดูดใจ และจะทำได้ง่าย ตัวการเล่านิทานเป็นการถ่ายทอดความรู้โดยอาศัยความสนุกสนานจากตัวละคร ในเรื่องและวิธีการเล่าที่น่าสนใจ ต้องเป็นเรื่องสั้น ๆ เนื้อหาสร้างเสริมนิสัยและบุคลิกภาพที่สังคม ปรารถนา ส่วนใหญ่ผู้งดเน้น จริยธรรม คือ สิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ ตัววิธีถ่ายทอดภูมิปัญญา แก่ผู้ใหญ่ มีหลายรูปแบบ เช่น วิธีบอกเล่า พิธีสู่ขวัญ พิธีทางพุทธศาสนา พิธีกรรมในช่วงหัว เลี้ยวหัวต่อของชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนวิธีการอ่านหนังสือและวิธีแสดงมหรสพ การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยวิธีการบอกเล่าในวันนี้จะมีสารประ โยชน์ทั้งด้านการเพิ่มพูนความรู้จากการ พึ่งและเป็นการรวมกลุ่มกันทางสังคม เพื่อทำงานร่วมกันหรือช่วยเหลือกัน ผู้เล่าก็อย่างชาญเชือด ผู้ มีความรอบรู้

สามารถ จันทร์สูรย์ (2534 : 50-51) กล่าวว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท่องถิน จำแนกได้ 2 วิธี คือ

1. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก ผ่านกิจกรรมง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีความ สนุกสนาน เร้าใจ และดึงดูดความสนใจ เช่น วิธีการละเล่น การเล่นนิทาน การทดลองทำหรือเข้า ร่วมประภาการณ์ ตลอดจนการเล่นปริศนาคำทาย เป็นต้น วิธีการเหล่านี้เป็นการสร้างเสริมนิสัย และบุคลิกภาพที่สังคมปรารถนา ซึ่งส่วนใหญ่ผู้งดเน้นจริยธรรมที่เป็นสิ่งควรทำและไม่ควรทำ

2. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ ผ่านวิธีการบอกเล่าโดยตรง การบอกเล่า โดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ หรือการถ่ายทอดในรูปแบบของการบันทึก เช่น สองแทรกในคำร้องของ ลิเก ในราห์ เพลงบอก หนังตะจุง หมอลำ คำพยา เป็นต้น

เทวินทร์ นิลกลัด (2549 : 44) กล่าวว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาท่องถิน คือ การ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีทั้งแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีองค์ประกอบในการถ่ายทอด คือ องค์มติ ได้แก่ ความเชื่อ ความคิด ความเข้าใจ อุดมการณ์ต่าง ๆ องค์พิธีการ ได้แก่ ขนนธรรมเนียมประเพณี และองค์วัตถุ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ที่มีรูปร่างขับต้องได้ เช่น ผลผลิตทางศิลปกรรมงานฝีมือ และองค์วัตถุที่ไม่มี รูปร่าง แต่เป็นเครื่องแสดงสัญลักษณ์ ความหมายต่าง ๆ เช่น ภาษา เป็นต้น

จากที่บรรยายของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท่องถิน จากบรรพบุรุษไปยังลูกหลานนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลาย ลักษณ์อักษร ซึ่งรูปแบบของการถ่ายทอดนั้นอาจทำได้โดยการถ่ายทอดภายในชุมชน ภายใน ครัวเรือน การฝึกจากผู้รู้ผู้ชำนาญเฉพาะทาง การฝึกฝนและค้นคว้าด้วยตนเองแล้วจึงถ่ายทอดไปสู่ ลูกหลาน หรืออาจเป็นความรู้ความชำนาญที่เกิดขึ้นจากการบังเอิญหรือสิ่งลึกลับ นอกจากนี้การ

ถ่ายทอดภูมิปัญญาขึ้นยังต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยา โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายอีกด้วย เช่น ถ้าเป็นเด็กการถ่ายทอดมักผ่านทางกิจกรรมจ่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีความสนุกสนาน เร้าใจ และดึงดูดความสนใจ แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่การถ่ายทอดจะผ่านวิธีการสอนเล่าโดยตรง การสอนอ่านโดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ หรือการถ่ายทอดในรูปแบบของการบันทึก

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์เป็นคำศัพท์ที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “History” มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก ซึ่งมีความหมายว่า การหาความจริงหรือความรู้ที่ได้จากการหาความจริง เดิมจะใช้คำนี้กับความรู้ได้ดี ต่อมารึ่งไว้สำหรับความรู้เกี่ยวกับมนุษย์และภายนอกจึงหมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีคำถามสำคัญ คือ ใคร (Who) จะไร (What) เมื่อไร (When) และทำไม (Why) มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การเรียนรู้เหตุการณ์ในอดีต เพื่อนำความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ต่อการวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบันที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและรู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ตัดสินใจ (ประกิต สารสนาน. 2553 : 10-14) โดยมีรายละเอียดของแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ความหมายของประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ หรือ History เป็นการหาความจริงหรือความรู้ที่ได้จากการหาความจริง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้ อี. เอช. คาร์ (E. H. Carr. 2525 : 23) อธิบายว่าประวัติศาสตร์นั้นก็คือกระบวนการอ่านต่อเนื่องของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักประวัติศาสตร์กับข้อมูลของเข้า ประวัติศาสตร์คือบทสนทนากันไม่มีที่สิ้นสุดระหว่างปัจจุบันกับอดีต

นิชิ เอียวาริวงศ์ และอาคม พัฒนิยะ (2525 : 111) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาความเป็นมาของมนุษยชาติหรือสังคมโดยสังคมหนึ่งตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ถึงอนาคต โดยอาศัยวิธีการที่เป็นที่รู้จักกันว่าวิธีของประวัติศาสตร์ (Historical Method)

สืบแสง พรมบุญ (2523 : 21-22) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์มีความหมาย 2 ประการ คือ ในความหมายที่กว้างที่สุด ประวัติศาสตร์ หมายถึง “ประสบการณ์ทั้งมวลในอดีตของมนุษย์” ส่วนอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง “การเขียนข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ และประสบการณ์ในอดีตที่นักประวัติศาสตร์เห็นว่ามีคุณค่าขึ้นมาใหม่โดยอาศัยการค้นคว้า การวิเคราะห์และการตีความจากหลักฐานทั้งปวงที่มีอยู่”

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดีศิริ (2519 : 2) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์คือเรื่องราวของชีวิต ของประเพณีชาติ และมุนยชาติ

แฉลุย นุ่มนนท์ (2519 : 33-34) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ คือ การไต่สวนเข้าไปให้รู้ถึงความจริงที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมุนยชาติที่เกิดขึ้นในช่วงหนึ่งของอดีต และในแวดวงประวัติศาสตร์สนัยใหม่ ถือว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตจนกระทั่งปัจจุบันถือเป็นประวัติศาสตร์จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของมุนยชาติในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์

2. ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) เป็นกระบวนการในการสำรวจหาความรู้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีต ซึ่งมีนักวิชาการพยายามได้ให้ความหมายของ วิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

เรณุ กันนันท์ (2536 : 13) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการศึกษาถักคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยใช้หลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ผู้ศึกษาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริงและเป็นประโยชน์

ลาวลัย วิทยาศาสตร์ศึกษาและคณะ (2543 : 7) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวมรวมอย่างเป็นระบบและที่เกี่ยวข้องกับหลักฐาน การตั้งประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐาน และการตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล

ธิดา สาระยา (2543 : 25) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง การวิจัยหลักฐานและเอกสารประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวมรวมอย่างเป็นระบบ

สำนักนิเทศและพัฒนาการฐานการศึกษา (2543 : 128) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการสำรวจหาความรู้ซึ่งนักการศึกษาได้นำวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการศึกษาคำตอบมากำหนดเป็นขั้นตอนการสอน โดยมีลำดับขั้นตอนคือขั้นกำหนดปัญหา และตั้งสมมติฐาน ขั้นรวมรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน ขั้นตีความและสังเคราะห์ ขั้นนำเสนอผลการค้นคว้า

ไพบูลย์ มีฤทธิ์ และคณะ (2551 : 11) กล่าวว่า ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการสืบถึงเรื่องราวในอดีตอย่างเป็นระบบ โดยจะให้ความสำคัญในเรื่องการ

ตรวจสอบหลักฐาน การประเมินความน่าเชื่อถือและคุณค่าของหลักฐาน รวมทั้งการวิเคราะห์ตีความข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่บนพื้นฐานความเป็นเหตุเป็นผล

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานอย่างเป็นระบบตามแนวที่นักประวัติศาสตร์ใช้ ซึ่งขั้นตอนในการศึกษานั้นอยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ มีการตั้งประเด็นปัญหา ตั้งสมมติฐาน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ตีความข้อมูลหลักฐาน และนำเสนอข้อมูลหลักฐานนั้น ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถพิสูจน์ได้

3. ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบ มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

лавลัย วิทยาศาสตร์ และคณะ (2543 : 7) ได้กล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดประเด็น / ปัญหา / เรื่องที่จะศึกษา (Identification of the Subject)
2. การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและแนวคิดจากหลักฐาน

ต่างๆ (Acquisition of Facts and Ideas)

3. การตรวจสอบเชิงประวัติศาสตร์ (วิเคราะห์ ประเมิน และตีความหลักฐาน)
(Historical Criticism)

4. การสังเคราะห์ / ตีความ (Synthesis / Interpretation)
5. การนำเสนอ (Presentation)

ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษา ผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร สมัยไหน เพื่ออะไร แต่ได้ กล่าวคือ จะต้องมีการตั้งคำถาม การตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยเหตุผล เช่น “การปฏิรูปประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 มีความสำคัญย่างไร” เป็นต้น

2. การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่าง ๆ ผู้เรียนต้องเก็บรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาที่มีอยู่หลากหลายทุกประเภท ทั้งหลักฐานชั้นต้น และหลักฐานชั้นรองให้ได้มากที่สุด

3. ตรวจสอบ วิเคราะห์ ประเมินคุณค่า และตีความหลักฐาน หมายถึง

การตรวจสอบหลักฐานด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อประเมินคุณค่าของหลักฐานว่ามีเชื่อถือเพียงใด ผู้เชี่ยวชาญต้องแยกประเภทของหลักฐานและทำความเข้าใจหลักฐานแต่ละประเภท โดยใช้หลักการตรวจสอบกร้าง ๆ ได้แก่ ทำขึ้นเมื่อใด (ช่วงเวลา) ใครเป็นผู้สอนหรือเป็นขึ้น (ผู้สร้าง) เชี่ยวชาญทำไว้ (จุดมุ่งหมายของหลักฐาน) การพิจารณาข้อมูลในหลักฐาน ความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักฐานอื่น ๆ เป็นต้น แล้วจึงเดือกรรข้อเท็จจริงตามหลักฐาน ต่าง ๆ นั้น

4. ตีความเพื่อตอบปัญหา เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ (แยกแยก) การสังเคราะห์ (รวมรวม) ข้อเท็จจริงในอดีตจากหลักฐานต่าง ๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่างๆเข้าด้วยกันเพื่อที่จะอธิบายประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ นับเป็นขั้นตอนของการตอบปัญหาโดยสามารถอธิบายได้ว่าเกิดอะไรขึ้น อย่างไร และทำไม

5. การนำเสนอ นับเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด เพราะผู้เรียนจะต้องจัดระเบียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วนำเสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์นั้นให้น่าสนใจ มีความต่อเนื่อง และมีความเป็นจริงมากที่สุด การนำเสนอข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ อาจอยู่ในรูปการเขียนหรือการบอกเล่า ต้องอาศัยทักษะทางภาษา ตลอดจนการอ้างอิงหลักฐานอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะทำให้เป็นผลงานประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า

พิภา สาระยา (2543 : 26-31) ได้กล่าวถึงวิธีการทำงานประวัติศาสตร์ว่ามี 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดประเด็น หรือปัญหาที่ต้องการศึกษา
2. ขั้นค้นหาและรวบรวมหลักฐาน
3. ขั้นตรวจสอบและประเมินค่าหลักฐาน
4. ขั้นตีความทางประวัติศาสตร์
5. ขั้นสรุปรวมผลงาน หรือนำเสนอผลงาน

ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นกำหนดประเด็น หรือปัญหาที่ต้องการศึกษา

การศึกษาประวัติศาสตร์ในอดีตที่ผ่านมา ผู้ศึกษามักจะอ่านตำราแล้ว จำกับที่กذاกรดำเนินการเพื่อทำความเข้าใจถึงความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ แต่ความจริงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์เกิดขึ้นอย่างไร เราไม่สามารถรับรู้ได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุที่ว่า ประวัติศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงตามหลักฐานและข้อมูลใหม่ที่กันพบอยู่เสมอ ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน จึงต้องกำหนดประเด็นหรือปัญหาที่ต้องศึกษา

คำว่า การกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องศึกษา หมายความว่า เรื่องราวที่ต้องการศึกษาในประวัติศาสตร์คือเรื่องอะไร ใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งด้านการเมือง สังคม หรือเศรษฐกิจย่างไร หรือเพื่อความเข้าใจง่ายๆ การกำหนดประเด็นหรือปัญหาที่ต้องการศึกษาคือการตั้งชื่อเรื่องเพื่อนำมาศึกษาประวัติศาสตร์นั่นเอง

การตั้งชื่อเรื่องที่นำมาเป็นประเด็นหรือปัญหาเพื่อใช้ศึกษาประวัติศาสตร์ มีวิธีการเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อการกำหนดประเด็นหรือปัญหาทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

1.1 ควรตั้งประเด็นหรือปัญหาให้เป็นภาษาไทย สามารถสรุปข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างหลากหลาย ตัวอย่างเช่น การศึกษาเครื่องมือหินของมนุษย์ยุคก่อนคริสต์ฯ ประเด็นว่า “เครื่องมือหินสำคัญต่อยุคก่อนอย่างไร” ในกรณีตั้งประเด็นว่า “เครื่องมือหินใช้ทำอะไรได้บ้างในยุคก่อน”

1.2 ประเด็นหรือปัญหาควรเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการดำเนินชีวิต เช่น กิจกรรมทางด้านสังคม กิจกรรมทางด้านการเมือง การปกครอง กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

1.3 ประเด็นหรือปัญหาที่ต้องการศึกษาควรก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่แก่ผู้ศึกษาที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย

2. ขั้นค้นหาและรวบรวมหลักฐาน

นักประวัติศาสตร์ไม่สามารถสร้างสถานการณ์ขึ้นใหม่ ให้เหมือนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีตได้ เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตจะเกิดขึ้นครั้งเดียว มีลักษณะเฉพาะ และไม่สามารถสร้างซ้ำได้อีก แต่นักประวัติศาสตร์จะรวบรวมข้อมูลจากหลักฐาน อย่างหลากหลาย ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน จนกระทั่งได้ข้อมูลที่จะสร้างความมั่นใจว่าจะสามารถอธิบายและสรุปเป็นหลักการได้ ดังนั้นแม่นักประวัติศาสตร์จะมิได้เห็นเหตุการณ์นั้นโดยตรง แต่พยายามหาข้อมูลให้มาก เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงให้ถูกต้องตามความเป็นจริงที่น่าเป็นไปได้ โดยนำหลักฐานข้อมูลที่นำมาศึกษาประวัติศาสตร์ แบ่งตามระยะเวลาที่เกิดขึ้น ได้ 3 ประเภท ได้แก่

2.1 หลักฐานขั้นต้น (Primary Sources) หมายถึงหลักฐานที่เกิดขึ้นพร้อมกับยุคที่กล่าวถึงหรือยุคที่ต้องการศึกษานั้นๆ ตัวอย่างหลักฐานขั้นต้น ได้แก่

2.1.1 หลักฐานทางโบราณคดี เช่น ป้อมปราการ เจดีย์ รูปบูรพ์ หรือญตรา พระพุทธรูป เครื่องมือเครื่องใช้ที่คนในยุคสมัยนั้นๆ ได้สร้างขึ้น โครงกระดูกของมนุษย์ ศิลปะจารึก เป็นต้น

2.1.2 บันทึกหรือจดหมายเหตุของผู้อยู่ร่วมกับเหตุการณ์ เช่น จาเร็จจากหลักศิลปะเริ่ก ใบลานหรือเอกสารอื่นๆ สำเนา พงศาวดาร บันทึกการให้สัมภาษณ์บุคคล วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในยุคสมัย เป็นต้น

2.1.3 กฎหมายที่ใช้ในยุคนั้นๆ เช่น กฎหมายมังรายศาสตร์ กฎหมายพระธรรมนูญศาสตร์ กฎหมายตราสามดวง เป็น

2.2 หลักฐานชั้นรอง (Secondary Sources) หมายถึงหลักฐานที่เป็นผลงานที่เกิดจากการค้นคว้าของนักวิชาการ ซึ่งหลักฐานเหล่านี้ได้ถูกเรียบเรียงขึ้นหลังจากเหตุการณ์นั้น เกิดขึ้นแล้วต่อไป เช่น

2.2.1 เอกสารทางวิชาการ ตำราเรียน วิทยานิพนธ์

2.2.2 เรื่องราวที่แต่งขึ้นเพื่ออ้างอิงประวัติศาสตร์ เช่น สำเนา พงศาวดาร

2.2.3 คำบอกเล่าสืบต่อ กันมา เช่น นิทาน นิยาย

หลักฐานในชั้นนี้ส่วนมากเกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าหลักฐานขั้นต้น แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นเอกสาร ตำรา สำเนา พงศาวดาร

2.3 หลักฐานที่เกิดจากพฤติกรรมและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต ซึ่งจัดแยกเป็นหลักฐานประเภทต่างๆ ได้ 8 ประเภท คือ

2.3.1 หลักฐานที่ได้จากการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น จาเร็จ จดหมายเหตุ สำเนา พงศาวดาร วรรณกรรม หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

2.3.2 หลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ศิลปะ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ คาดลายปูนปั้น รูปทรงและองค์ประกอบทางศิลปะ

2.3.3 หลักฐานทางด้านภาษาและสังคมศาสตร์ หมายถึง วิถีชีวิตรากฐานของภาษา และสำเนียงของภาษาที่องค์น และการเปลี่ยนแปลงของสำเนียงภาษาที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย

2.3.4 หลักฐานทางด้านกฎหมายไทย เช่น กฎหมายตราสามดวง กฎหมายมังรายศาสตร์ กฎหมายถ้านานา และกฎหมายอื่นๆ

2.3.5 หลักฐานทางด้านมนุษยวิทยา เช่น วิถีชีวิตรากฐาน เป็นอยู่ ความเชื่อ และโครงสร้างทางสังคม

2.3.6 หลักฐานทางด้านศิลปการแสดง เช่น พิธีกรรม เนื้อหาและการแสดงออก

2.3.7 หลักฐานทางด้านขอบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรม เช่น การดำเนินการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมทางด้านการดำเนินชีวิต พิธีกรรมที่เป็นความเชื่อ เกาะพะถิน

2.3.8 หลักฐานจากการสัมภาษณ์หรือการนออกเล่าเหตุการณ์ต่อๆ มาจากบุคคลที่ได้รับทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต

3. ขั้นตรวจสอบและประเมินค่าหลักฐาน

การตรวจสอบประเมินค่าหลักฐาน หมายความว่า หลักฐานที่มีการรวบรวมไว้ เป็นหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ยุคสมัยเดียวกันหรือไม่ มีความสมบูรณ์เพื่อการตีความ เพียงพอหรือไม่ หลักฐานซึ่งได้เป็นหลักฐานลงวิเคราะห์ตัดออกไม่นำมาร่วมพิจารณาประเมินค่า จากการศึกษาประวัติศาสตร์ประเทศไทยพบว่า หลักฐานที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศไทยไม่มีความสมบูรณ์ เนื่องจากคนไทยไม่นิยมจดบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน จึงต้องมีการอ้างอิงประวัติศาสตร์อื่นที่มีผู้จดบันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ในบริเวณภูมิภาคประเทศไทยและติดแน่นข้างเตียงไว้ นอกเหนือไปจากนี้แล้วก็ยังใช้วิธีตรวจสอบหลักฐาน โบราณคดีที่บุคคลในประเทศไทยบางชั้นว่ามีความเกี่ยวพันกับวัฒนธรรมในดินแดนส่วนอื่นของโลก เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปเพิ่มเติมขยายโน้ตรายวัตถุที่บุคคลร่วมกันได้ ด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้สามารถประเมินได้ว่าคินเดนในประเทศไทยในอดีต มีชนกลุ่มใดตั้งบ้านเรือนเป็นปีกแผ่นได้บ้าง ประชากรมีวิถีการดำเนินชีวิตอย่างไร และมีการติดต่อกันข้ามกับคินเดนใดบ้าง

4. ขั้นตีความทางประวัติศาสตร์

การตีความทางประวัติศาสตร์ หมายความว่า การนออกหรือซึ่งจะตีความทางประวัติศาสตร์ที่มาจากหลักฐานที่ปรากฏ เกิดเหตุการณ์ใดขึ้นบ้างในอดีต เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีเหตุการณ์ใดบ้าง ที่บอกความหมายปรากฏให้เป็นภาพในอดีตที่มีแนวโน้ม หรือนัยที่ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อคินเดนต่างๆ ในบริเวณใกล้เคียงหรือคินเดนส่วนอื่นของโลก และจากความหมายจ่ายๆ ของประวัติศาสตร์ ก็คือ เหตุการณ์เกี่ยวกับมนุษย์ซึ่งได้เกิดขึ้นแล้วในอดีต ผู้เรียนประวัติศาสตร์จึงต้องเรียนประวัติศาสตร์เพื่อให้รู้จักความเป็นมาของตัวเองและให้รู้จักประสบการณ์การประสบภัยธรรมชาติวิญญาณของคนในสังคมเข้าด้วยกัน การตรวจสอบประเมินค่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ดังกล่าว มีหลักเกณฑ์เพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

4.1 การตีความด้วยวิทยาณพ์วิธี หมายถึง พิจารณาหรือการตัดสินว่าจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่รวมรวมไว้เกิดภาพทางประวัติศาสตร์เป็นเหตุการณ์อย่างไร มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลหลักฐานที่มีอยู่อย่างเป็นเหตุเป็นผลแก่กันและกันหรือไม่

การตีความด้วยวิทยานิรชี จะให้น้ำหนักขั้นตอนและวิธีการทำงาน
ประวัติศาสตร์ที่บันทึกร่วมสมัยมากที่สุด และร่องรอยในอดีต เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ คำ^๑
บันทึกเอกสารจีนโบราณ และวรรณกรรมร่วมสมัยก็มีความสำคัญต่อการศึกษาเศรษฐกิจและสังคม^๒
สรุปว่า การตีความด้วยวิทยานิรชี ต้องประกอบไปด้วยวิธีการทำงานประวัติศาสตร์ คือ

4.1.1 ต้องมีหลักฐานและร่องรอยทางประวัติศาสตร์

4.1.2 ต้องตั้งสมมุติฐานหรือคำนวณเพื่อนำไปสู่วิธีหาคำตอบ

4.1.3 ต้องมีการตีความจากหลักฐานที่ปรากฏอย่างเป็นเหตุเป็นผล

4.2 การตีความด้วยกวีสัย หมายถึง การตีความที่เกิดจากความรู้สึกของ

ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ การตีความแบบนี้เนื่องจากการสอดแทรกความเห็นของผู้ศึกษาค้นคว้ากับ^๓
เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น การตีความด้วยกวีสัย มีข้อควรระวังคือ ต้องวางตัวเป็นกลาง^๔
ไม่เออารมณ์ความรู้สึกของตนและแนวโน้มเหตุการณ์ร่วมสมัยเป็นที่ตั้งในการตีความเหตุการณ์^๕
ทางประวัติศาสตร์และจากผลการศึกษาประวัติศาสตร์พบว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของผู้^๖
ศึกษาประวัติศาสตร์มักไม่สามารถตีความความทางประวัติศาสตร์ว่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน^๗
ประวัติศาสตร์เกิดขึ้นด้วยสาเหตุและวิธีใด ได้อย่างชัดแจ้ง แต่การศึกษาประวัติศาสตร์ข้ามสมัย^๘
นักจะได้รายละเอียดจากหลักฐานอย่างเพียงพอ เช่น หลักฐานที่เกิดจากการปกปิดของทางราชการ^๙
ทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์ข้ามสมัยสามารถบอกราพประวัติศาสตร์และแนวโน้มหรือนัยที่^{๑๐}
ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อเหตุการณ์ของเดินแคนในส่วนอื่นๆ ได้ชัดเจนกว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ร่วม^{๑๑}
สมัยของผู้ศึกษาประวัติศาสตร์

5. ขั้นสรุปรวมผลงาน หรือนำเสนอผลงาน

การนำเสนอผลงานทางประวัติศาสตร์ คือ การนำเสนอผลงานการศึกษา
ประวัติศาสตร์ที่เกิดจากองค์ความรู้การศึกษาประวัติศาสตร์ด้วยขั้นตอนวิธีการทำงานประวัติศาสตร์^{๑๒}
วิธีการนำเสนอผลงานมีหลายวิธี แต่ในระดับขั้นนี้ควรนำเสนอผลงานในรูปของการรายงานผล^{๑๓}
การศึกษา หรือโครงการ ซึ่งมีรูปแบบตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

5.1 การรายงานผลการศึกษาประวัติศาสตร์หน้าชั้นเรียน การนำเสนอผลงาน
ในรูปแบบนี้เป็นการนำเสนอผลงานแบบอภิปรายให้ผู้ฟังได้รับทราบความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจาก
การศึกษาประวัติศาสตร์ ลักษณะของการอภิปรายหน้าชั้นเรียนการทำเป็นรูปแบบของคณะกรรมการ^{๑๔}
ซึ่งประกอบด้วยผู้ดำเนินการอภิปราย และผู้อภิปรายรายละเอียดเรื่องต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย^{๑๕}
การนำเสนอผลงานการศึกษาประวัติศาสตร์ในรูปแบบนี้ ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ควรรวมข้อมูลที่^{๑๖}
ได้จากการศึกษาเป็นเอกสารเล่มเดียวกันในรูปแบบของรายงาน ทั้งนี้เพื่อผู้สนใจที่ไม่ได้เข้าร่วมฟัง^{๑๗}
การรายงานผลการศึกษาสามารถนำเอกสารรายงานมาศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองได้

5.2 การรายงานผลการศึกษาด้วยโครงงาน โครงงานเป็นการแสดงผลงานการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ทำให้ผู้สนใจผลการศึกษาได้ทราบเรื่องราวและรายละเอียดข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาอย่างละเอียดชัดเจน การนำเสนอผลงานด้วยโครงงานอาจแสดงโครงงานประกอบกับการนำเสนอของผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออาจจะแสดงผลงานไว้ที่ป้ายนิเทศตามความเหมาะสม การนำเสนอผลงานด้วยโครงงาน มีองค์ประกอบดังนี้

5.2.1 ชื่อโครงงาน

5.2.2 รายชื่อของคณะผู้จัดทำหรือศึกษาโครงงาน

5.2.3 ชื่อครรุ – อาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน

5.2.4 หลักฐาน แหล่งความรู้ หรือแหล่งข้อมูลที่ให้ความรู้เพื่อการศึกษา

5.2.5 ประเด็น ปัญหา สภาพปัญหาหรือความเป็นมาของโครงการ

5.2.6 วัตถุประสงค์ในการศึกษาของโครงงาน

5.2.7 เป้าหมายการศึกษา

5.2.8 วิธีการขั้นตอนและการดำเนินโครงการ

5.2.9 ระยะเวลาศึกษา

5.2.10 สรุปผลจากการศึกษา

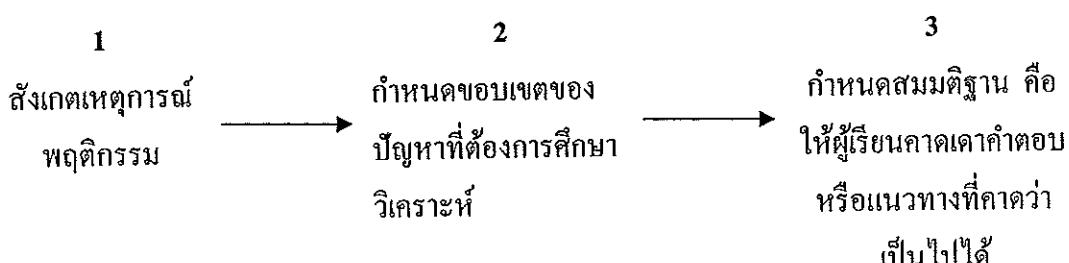
5.2.11 ประโยชน์ของการศึกษา

5.2.12 เอกสารอ้างอิงที่ใช้ศึกษา

วันเพ็ญ วรรณ โภณล (2544 : 82-84) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาหรือสมมติฐาน (Setting Up Problem or Hypothesis)

การเรียนรู้ในขั้นนี้อยู่ที่การสังเกตความต้องการที่มีอยู่ในรายละเอียดของเนื้อหาของบทเรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกต มองเหตุการณ์ หรือสภาพการณ์และพฤติกรรมต่างๆของบุคคลในประวัติศาสตร์ เช่น ก่อให้เกิดความเริ่มความสูญเสีย จากนั้นก็ดำเนินการกำหนดขอบเขตและแนวทางของปัญหาว่าต้องการศึกษาเรื่องใด แก้ไข ไหน จากนั้นให้ผู้เรียนลองภาคเดาคำตอบ ขั้นนี้เรียกว่า การกำหนดสมมติฐาน (Hypothesis)

2. ขั้นสำรวจหาความรู้โดยการรวบรวมหลักฐาน (Data Collection) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนแนะนำวิธีค้นคว้าหลักฐาน และให้รู้จักรายงานกประเทบทองหลักฐาน 3 ประเภท คือ

2.1 หลักฐานขั้นต้น (Primary Sources)

2.2 หลักฐานขั้นที่สอง (Secondary Sources)

2.3 หลักฐานขั้นที่สาม (Tertiary Sources)

หลักฐานทั้ง 3 ประเภทจัดไว้เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ และจัดลำดับ

ความเชื่อถือได้มากน้อยจากหลักฐานเป็นเกณฑ์ นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องแนะนำหรือเตรียมแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลให้ชัดเจนที่สุด หากขาดการแนะนำจุดนี้ผู้เรียนจะรู้สึกเบื่อหน่าย เนื่องจากต้องใช้เวลาค้นคว้ามากเกินไป

3. ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล (Data Analysis & Evaluation) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนต้องแนะนำและสาธิตวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้วยการนำบัญชามาแยกแบบประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ อะไรบ้าง ก่อให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไร และนำข้อมูลมาประเมินคุณค่า ว่าด้วยการพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักฐานอื่นที่กล่าวถึงข้อเท็จจริงเดียวกัน เพื่อตรวจว่าผู้วิเคราะห์ได้ใช้ความสามารถ ความมีเหตุผล ความรอบรู้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในลักษณะที่ใกล้เคียง ถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

4. ขั้นตีความและสังเคราะห์ (Data Interpretation and Synthesis) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์มาพิจารณาอธิบาย วิพากษ์วิจารณ์และสรุปความคิดรวบยอด หรือหลักการ ตลอดจนแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิৎประจำวันเกิดเป็นผลงานชิ้นใหม่

5. ขั้นนำเสนอข้อมูล (Presentation) เป็นขั้นการนำเสนอผลงานชิ้นเป็นแนวคิดใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์แล้ว ต่อส่วนรวมหรือผู้สนใจ อาจจะกระทำได้หลายวิธี เช่น บรรยาย อภิปราย การสัมมนา การเขียนบทความ หรือรายงาน เป็นต้น ดังนั้นครูผู้สอนต้องแนะนำเทคนิคการเขียนโครงร่าง และแนวทางการเขียนที่รัดกุมด้วยการให้ตัวอย่าง ให้ทดลองทำและฝึกฝน ผลงานก็จะมีคุณค่าน่าสนใจ

ประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าว มีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งทำให้รู้จักรายงานที่เป็นระบบหากจะให้ได้ผลดี ครูผู้สอนจะต้องมีการวางแผนในการสอน ให้คำแนะนำที่ชัดเจน ติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด

การสอนประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักและสามารถทำงานอย่างเป็นระบบ และครูผู้สอนจะพิจารณานำวิธีการนี้ไปใช้สอนในเนื้อหาที่เป็นเหตุการณ์ ผลการกระทำของบุคคลและบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์

กรณีวิชาการ (2546 : 63) ให้ความหมายวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า หมายถึง กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อายุ่งเป็นระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบด้วยเหตุผล (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใด และเพราเหตุใด)

2. การก้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณ ร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต

3. การวิเคราะห์หลักฐาน (การตรวจสอบ การประเมินความน่าเชื่อถือ การประเมินคุณค่าของหลักฐาน) และการตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความเป็นกลาง และปราศจากอคติ

4. การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถาม ด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐาน อย่างเคร่งครัด โดยไม่ใช้ก้านยม ไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีต โดยพยายามเข้าใจความคิด ของคนในยุคหนึ่งหรือนำตัวเข้าไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา

5. การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบาย ให้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีความตื่นเต้น น่าสนใจตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

สรุปได้ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นกระบวนการที่อธิบายถึงปัญหาโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์ การสังเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อที่จะอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดตามแนวทางของ ริดา สาระยา (2543: 26-31) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นกำหนดประเด็น หรือปัญหาที่ต้องการศึกษา ขั้นก้นหาและรวบรวมหลักฐาน ขั้นตรวจสอบและประเมินค่าหลักฐาน ขั้นตีความทางประวัติศาสตร์ และขั้นสรุปรวมผลงาน หรือนำเสนอผลงาน

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบบรรยาย

วิธีการสอนแบบบรรยาย เป็นคำศัพท์ที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Lecture Method” เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีครุผู้สอนเป็นหลักในการดำเนินการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน จัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอน การปฏิบัติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการรับและประเมินผล โดยมุ่งให้ผู้เรียนจำนวนมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระจำนวนมาก ๆ พร้อม ๆ กันในเวลาจำกัด ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบบรรยาย ดังนี้

1. ความหมายของวิธีการสอนแบบบรรยาย

วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นการสอนที่อาศัยความสามารถของผู้สอนในการเรียนรู้เนื้อหาสาระและการใช้เทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้น่าสนใจ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวิธีการสอนแบบบรรยายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ศิคนา แรมมณี (2552 : 7) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการพูด บอก เล่า อธิบาย สิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเข้าใจ แล้วประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

ชิตา บุญเจริญ (2552 : 32) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง วิธีที่ครูพูด บอกเล่า หรืออธิบายเนื้อหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ให้นักเรียนฟัง ซึ่งครูเป็นฝ่ายเตรียมการศึกษา ค้นคว้าเนื้อเรื่องนาแล้วเป็นอย่างดี นักเรียนเป็นมารับผลการศึกษานั้น โดยการฟัง ติดตาม วิเคราะห์ จดจำเนื้อหาสาระ จดบันทึก และซักถาม รูปแบบการสอนแบบบรรยายจะขึ้นกับบทบาทของผู้สอนเป็นสำคัญ

อาการณ์ ใจเที่ยง (2550 : 138) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนบอกเล่า อธิบาย เนื้อหารี่องราวต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยที่ผู้สอนเตรียมการ ค้นคว้าเนื้อหามาเป็นอย่างดี โดยทั่วไปมักจะเป็นการสื่อความหมายทางเดียว คือ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมน้อย เพียงแต่ฟัง จดบันทึก ซักถามบางครั้ง วิธีสอนแบบนี้จะขึ้นกับบทบาทของผู้สอนเป็นสำคัญ

พินคริส สิทธิสถาตร์ (2550 : 60) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้พูด บอก เล่า อธิบาย ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้รับฟัง จดบันทึก มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายและซักถาม ในขณะที่บรรยายและหลังการบรรยาย เสร็จสิ้น มีการวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการบรรยาย

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548 :213) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง การสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาจากคำสอน เล่า กล่าวอธิบาย ถ่ายทอดจากผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เฉลิม นิตเบตต์ปรีชา (2545 : 135) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ใช้การบรรยายเป็นหลัก ต่อว่าผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองด้วยการจดคำบรรยายที่ได้ยิน ได้ฟังหรือเท่าที่จะสามารถเข้าใจ หรือรับรู้เนื้อหาเพื่อเอาไปท่องจำหรือทำความเข้าใจภายหลัง

อุวิทย์ นุลคำและอรทัย นุลคำ (2545 : 17) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการบอกเล่า อธิบายเนื้อหาเรื่องราวที่ผู้สอนได้เตรียมการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับฟัง อาจจะมีการตอบสนับที่ก สาระสำคัญในขณะที่ฟังบรรยายหรืออาจมีโอกาสซักถามแสดงความคิดเห็นบ้างถ้าผู้สอนเปิดโอกาส วิธีนี้เหมาะสมสำหรับผู้ฟังจำนวนมาก และผู้บรรยายเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องนั้น ๆ ต้องการย้ายเสนอเนื้อหาสาระจำนวนมากในลักษณะคุณ ชัด ลึก โดยใช้เวลาไม่นานนัก จึงเป็นการเรียนรู้ที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

จากประสบการณ์ของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบบรรยาย หมายถึง การเรียนการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นหลักในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ผ่านการบอก เล่า อธิบาย เรื่องราวเนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยมีผู้เรียนเป็นผู้รับฟังและอาจตอบสนับที่กหรือซักถามได้เมื่อผู้สอนเปิดโอกาส การเรียนแบบนี้เหมาะสมสำหรับผู้เรียนจำนวนมากหรือมีเวลาจำกัด

2. วัตถุประสงค์ของวิธีการสอนแบบบรรยาย

วิธีการสอนแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน จึงมีวัตถุประสงค์ต่างกันออกไป สำหรับวิธีการสอนแบบบรรยายมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

อุวิทย์ นุลคำและอรทัย นุลคำ (2545 : 17) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบบรรยาย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนที่มีจำนวนมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระหรือความรู้จำนวนมากในลักษณะ คุณ ชัด ลึก พร้อม ๆ กันในเวลาที่จำกัด
2. เพื่อให้ความรู้หรือประสบการณ์ใหม่แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นความรู้ที่กันหากายหรือเป็นประสบการณ์เฉพาะของผู้สอนเอง

พิมศิริ สิทธิสาตร์ (2550 : 60) กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนจำนวนมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระหรือความรู้จำนวนมาก ซึ่งเป็นความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียน เป็นความรู้ที่กันหากายหรือประสบการณ์เฉพาะของผู้สอนเองในลักษณะ คุณ ชัด ลึก พร้อม ๆ กันในเวลาจำกัด
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือระคุมความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการพูดและการคิด รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง
3. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
4. เพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง มาเพื่อกิปรายให้ผู้อื่น

อาการณ์ ใจเที่ยง (2550 : 138) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบบรรยาย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ความรู้หรือประสบการณ์ใหม่แก่ผู้เรียน เป็นความรู้ที่กันกว้างได้ยาก หรือเป็นประสบการณ์เฉพาะของผู้สอนเอง

2. เพื่อช่วยนำทางในการอ่านหนังสือของผู้เรียน และช่วยสรุปประเด็นสำคัญในกรณีที่ผู้สอนอนุมานให้ไปอ่านมาล่วงหน้า

3. เพื่อมุ่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยในเวลาที่จำกัด

พิศนา แ殉ณลี (2552 : 7) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจำแนกมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระหรือข้อความรู้จำนวนมากพร้อม ๆ กันได้ในเวลาที่จำกัด

ชีสา บุญเจริญ (2552 : 32) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างเต็มที่ และช่วยสรุปประเด็นที่นักเรียนควรรับรู้ในเวลาอันจำกัด จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า วิธีสอนแบบบรรยายมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้จากครุสู่ผู้เรียนที่มีจำนวนมาก ได้เรียนรู้เนื้อหาที่มีจำนวนมาก ภายในเวลาที่จำกัด

3. ขั้นตอนของวิธีการสอนแบบบรรยาย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ครุเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดตั้งแต่การเตรียมการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จนกระทั่งการวัดและประเมินผล ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงขั้นตอนของวิธีการสอนแบบบรรยายไว้ ดังนี้

เกลิน นิติเดศ์ปรีชา (2545 : 135) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบบรรยายนี้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม (Preparation) หมายถึง การเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน กระทำได้โดยใช้วิธีการนำเสนอเข้าสู่บทเรียน เช่น การสรุปความรู้เดิมให้มารเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ การเร้าความสนใจด้วยโสดทักษะปูรรถ์ ประจำนิทรรศการ สภาพการณ์ ใบเข้าสู่บทเรียน ฯลฯ

2. ขั้นสอน (Presentation) เมื่อผู้เรียนแสดงความสนใจที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ผู้สอนก็จะทำการบรรยาย (Lecture) หรืออธิบาย (Explanation) เนื้อหาวิชา โดยกำหนดให้ผู้เรียนบันทึกคำบรรยายพร้อมตัวอย่างหรือครูปะรุงประกอบ

3. ขั้นอภิปรายและซักถาม (Discussion and Questioning) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย หรือซักถามปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาที่บรรยาย

4. ขั้นทำกิจกรรม (Acting) เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ผู้สอนได้เตรียมการไว้ เช่น การสรุป การวิเคราะห์ หรือเปรียบเทียบเนื้อหาสำคัญ การถักความเข้าใจของผู้เรียนเพิ่มเติม และการทำรายงาน ฯลฯ

5. ขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่ผู้สอนมุ่งประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน กระทำได้โดยการตรวจสนับดูงาน การสรุปวิเคราะห์เนื้อหา การทำรายงาน และการทำแบบทดสอบหรือด้วยการทดสอบความรู้แบบปากเปล่า (Oral Quiz) แล้วนำผลที่ได้ไปเพื่อการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้และดำเนินการสอนซ่อนแอบเสริมภายนอก

อาการณ์ ใจเที่ยง (2550 : 138-150) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบบรรยายมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน ประกอบด้วย

1.1 วินิจฉัยผู้เรียน โดยพิจารณาถึงพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์เดิม ความสามารถของผู้เรียน อาจใช้วิธีพูดคุยกับผู้เรียน หรือแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อให้เป็นประโยชน์ในการเตรียมเนื้อหาและวิธีการสอน

1.2 เตรียมเนื้อหา โดยพิจารณาถึงความคล่องแคล่ว ลึกซึ้ง มากน้อย และตามลำดับของเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาและลักษณะของผู้เรียน

1.3 เตรียมคำาน เพื่อให้สามารถระบุว่างานสอนบรรยาย จะช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัวและสนใจได้ดีขึ้น

1.4 เตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยเตรียมสื่อให้พร้อมอยู่ในสภาพใช้การได้ดี อาจเป็น สไลด์ แผ่นใส ภาพ ฯลฯ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น

1.5 ขั้นเตรียมการวัดและประเมินผล อาจจัดทำเป็นการทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดคุณว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือมากน้อยเพียงใด

2. ขั้นสอน ประกอบด้วย

2.1 ขั้นนำ อาจใช้วิธี

2.1.1 ชักดูความสนใจของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

2.1.2 ทบทวนการบรรยายในครั้งก่อนเพื่อเชื่อมโยงกับเรื่องใหม่

2.2 ขั้นอธิบาย เป็นขั้นสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ผู้สอนควรได้ดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 บอกโครงเรื่อง เครื่องข่ายของเนื้อหา และแจ้งจุดประสงค์ของบทเรียน

2.2.2 อธิบายให้ชัดเจนตามลำดับเนื้อหาอย่างต่อเนื่องกัน

2.2.3 สังเกตปฏิกิริยาตลอดเวลาเพื่อการย้ำหรือหยุดทบทวนใหม่

- 2.2.4 ถ้ามีความไม่สงบในห้องเรียน ให้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
- 2.2.5 ยกตัวอย่างประกอบ เพื่อเพิ่มความกระจังในบทเรียน
- 2.2.6 ใช้น้ำเสียง บุคลิกภาพ ท่าทีการพูดอธิบาย การใช้ภาษา อารมณ์ขัน

ที่เหมาะสม

- 2.3 จัดสรุป เป็นการปิดท้ายชั่วโมงการบรรยาย อาจใช้วิธี
 - 2.3.1 สรุปโดยเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบ
 - 2.3.2 ตั้งปัญหาให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจารณ์
 - 2.3.3 ฝ่ากปัญหาให้ผู้เรียนไปคิดต่อ
 - 2.3.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา
 - 2.3.5 มอบหมายงานให้ผู้เรียนไปค้นคว้าต่อเพิ่มเติม
 - 2.3.6 บอกถ่วงหน้าถึงเนื้อหาที่จะเรียนในครั้งต่อไป
 - 3. ขั้นคิดตามผล ประกอบด้วย
 - 3.1 วัดและประเมินผลผู้เรียน โดยอาจใช้วิธี
 - 3.1.1 ตรวจสมุดบันทึกที่ผู้เรียนจดบรรยาย
 - 3.1.2 ถ้ามีความไม่สงบในห้องเรียน
 - 3.1.3 ให้ทำข้อสอบหรือแบบฝึกหัดเพิ่มเติม
 - 3.2 วัดผล ประเมินผลผู้สอน โดยอาจใช้วิธี
 - 3.2.1) จัดทำแบบสอบถามให้ผู้เรียนได้ทราบความคิดเห็น เกี่ยวกับ
วิธีการสอน การอธิบาย การใช้น้ำเสียง บุคลิกท่าทาง
 - 3.2.2 ให้เพื่อนครุ่นได้เข้าสังเกตการสอน แล้วให้ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็น
ประโยชน์ในการสอน
 - 3.2.3 บันทึกการบรรยายของตนแล้วนำไปพิจารณา ประเมินตนเอง
ทิศนา เมมฟี (2552 : 13) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบบรรยายมีขั้นตอนลำดับที่ขาด
ไม่ได้ของ การสอน ดังนี้
 1. ผู้สอนเตรียมเนื้อหาสาระที่จะบรรยาย
 2. ผู้สอนบรรยาย (พูด บอก เล่า อธิบาย) เนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้
 3. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- จากที่บรรยายของนักวิชาการ สรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบบรรยายมีขั้นตอนใหญ่ๆ

3 ขั้นตอน กือ ขั้นเตรียมการก่อนการสอน ขั้นดำเนินกิจกรรมการสอน และขั้นวัดและประเมินผลหลังสอน ใน การวิจัยครั้งนี้ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการสอน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้น กือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป

5.4 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้การบรรยาย

พิพาน แรมมณี (2552 : 15) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการสอนแบบบรรยาย ไว้ว่าดังนี้

5.4.1 ข้อดี

1. เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลาไม่น้อย เมื่อเทียบกับวิธีสอนแบบอื่น ๆ
2. เป็นวิธีสอนที่ใช้กับผู้เรียนจำนวนมากได้
3. เป็นวิธีสอนที่สะดวก ไม่ยุ่งยาก
4. เป็นวิธีสอนที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้มาก

5.4.2 ข้อจำกัด

1. เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทน้อย จึงอาจทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการฟังบรรยาย

2. เป็นวิธีสอนที่อาศัยความสามารถของผู้บรรยาย ถ้าผู้บรรยายไม่มีศักดิ์ปะใน การบรรยายที่ดึงดูดใจผู้เรียน ผู้เรียนอาจขาดความสนใจ และถ้าผู้สอนขาดการเรียนรู้เรื่องเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม ผู้เรียนอาจเกิดความไม่เข้าใจ และไม่สามารถซักถามได้ (ถ้าผู้บรรยายไม่เปิดโอกาส)

3. เป็นวิธีสอนที่ไม่สามารถสนองตอบความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

หลักการเบื้องต้นของการศึกษาประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะศึกษาในฐานะนักเรียน ประวัติศาสตร์หรือในฐานะนักประวัติศาสตร์ก็ตาม มิได้ศึกษาเพื่อให้รู้ลักษณะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อนหนัง มิได้ศึกษาเพื่อที่จะท่องจำ วัน เดือน ปี พ.ศ. เท่านั้น การศึกษาประวัติศาสตร์จะมี ความหมายขึ้นมาได้ด้วยการตั้งคำถามเป็นหลัก การจะตั้งคำถามได้อย่างดีนั้น จะต้องประกอบด้วย หลักฐานข้อมูลและท้ายที่สุดคือการวิเคราะห์ วิธีการทางประวัติศาสตร์สามารถสร้างหักษะการ วิเคราะห์ วิเคราะห์หัวใจเพื่อให้เข้าใจปัจจุบัน และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ มีทักษะการดำเนิน

ชีวิตในสังคม โดยการใช้ประโยชน์จากการศึกษาที่มีเหตุมีผล วิเคราะห์เหตุที่มาและผลที่เกิดและนำไปสู่การวางแผนข้างหน้า ได้อ่ายร่องคอบนรดกุณ การวิจัยนี้เห็นความสำคัญของการขัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ดังเช่นนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

ไพบูล เรียนพัน (2544 : 41-43) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องการตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงของอาณาจักรไทย ในรายวิชา ส028 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนโดยวิธีการบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการสรุปต่อไปว่าการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์วิจารณ์ และการแสวงหาความรู้ และการขัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

อรุยา ศิริโคม (2545 : 65-68) ได้เปรียบเทียบผลของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีการสรุปต่อไปว่า การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนเกิดการวิเคราะห์วิจารณ์ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุดรัก แก้วระจัน (2548 : 49-51) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติศาสตร์ห้องถิ่นปีตานี ในรายวิชา ส 41101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จังหวัดปัตตานีปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์และการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้แบบทดสอบ ในงานนักเรียน มีพัฒนาความคิดวิเคราะห์สูงขึ้น โดยเฉลี่ยครั้งละ 0.89

วรรณวิໄ ใจเกลี้ยง (2550 : 51-55) ได้วิจัย เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชาวมอแกน

อุทayanแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอครุระบุรี จังหวัดพังงา ในรายวิชา ส 32101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหินลาด จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จินดา การงษ์กลาง (2550 : 61) ได้สรุปผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้จากการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนดำเนินการ อำเภอเมืองจีร จังหวัดขอนแก่น ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) พบว่า นักเรียนร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย ร้อยละ 81.33 ซึ่งผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80/70 ตามที่กำหนด

ชุตima ศรีวงศ์ (2551 : 83-90) ได้วิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามป่าวิทยา อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม 适合กับนักเรียน 4 แนวการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้ว สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทุติยาภรณ์ ภูดอนนิ่ง (2551 : 75-76) ได้วิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 ถึง 4) ในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับผ่าน เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่ามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวิธีการทางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อการสอนและการเรียนรู้ และด้านหลักสูตร

ประกิต สารเสนา (2553 : 27-30) ได้ศึกษาผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแรมเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การประ同胞ศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบร่วมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทางประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางวิธีการทางประวัติศาสตร์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ในการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ก็มี

มอส จีน ไಡซ์ (Moss Jean Diestz ; อ้างถึงใน ประกิต สารเสนา. 2553 : 17) ได้เขียนบทความในเรื่อง History Teaching สรุปได้ว่า การสอนประวัติศาสตร์แบบเก่าเมื่อหลายปีที่แล้ว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ดีนัก จึงแนะนำวิธีการสอนแบบใหม่ คือ การสอนระบบบุคคล (Personalized System For Instruction) ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้การสอนประวัติศาสตร์เป็นที่น่าสนใจของนักเรียนและครู

จอห์นสัน พอล แฟรงก์ลิน (Johnson Paul Franklin ; อ้างถึงใน ประกิต สารเสนา. 2553 : 19) ได้ศึกษาพบว่า การสอนเชิงประวัติศาสตร์เป็นวิธีการที่จำเป็นและเหมาะสมในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน ถึงแม่การวิเคราะห์จะมีข้อผิดพลาด แต่ก็พยายามพัฒนาให้ดีขึ้น โดยอาศัยความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์เป็นบรรทัดฐาน

คานูริ โอลีส เอลีนีอิวา (Coundouriotis Eleni Eva ; อ้างถึงใน ประกิต สารเสนา. 2553 : 19) ได้พยายามให้คำนิยามวิธีการสอนเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งได้รับการพัฒนาเป็นงานศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่ยังขาดแคลนอยู่ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบงานแยกตามประวัติศาสตร์ 3 ช่วง คือ ช่วงศตวรรษที่ 19 ของยุโรป ก่อนถึงอาณานิคมแอฟริกา และช่วงสำรวจสภาพปัจจุบันโลกที่สามในปัจจุบัน ผลการวิจัยได้ศึกษาการนำเอาวิธีการทางประวัติศาสตร์ประยุกต์และพัฒนางานศึกษาที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์แต่ละยุคมาพัฒนางานในปัจจุบัน

โรเบิร์ต ฟิลลิป กรีน (Robert Phillip Green ; อ้างถึงใน ประกิต สารเสนา. 2553 : 18) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “A Classroom Adaptation of History Method” มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายวิธีการทางประวัติศาสตร์และนำวิธีนี้มาดัดแปลงใช้ในการสอนแล้วนำมาปรับเทียบกับ

วิธีการที่นักการศึกษาคนอื่นได้ทำเอาไว้ อาทิ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เจอโรน บูรุนเนอร์ (Jerome Bruner) และโรเบิร์ต กานเย่ (Robert Gagne) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive Analysis) และการวัดประเมินผลทางสถิติ

ทอมสัน ไฮթเชอร์ ออ (Thomson Heather A ; ช่างถึงใน ประกิต สารสนาน. 2553 :

- 19) ได้ทำการตรวจสอบงานวิจัยในห้องสมุดที่เกี่ยวกับวิธีสอนเชิงประวัติศาสตร์ ด้วยข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ งานวิจัยได้นำมาใช้เพื่อตรวจสอบวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดและข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาเอกที่เขียนระหว่างปี 1984-1999 การศึกษางานวิทยานิพนธ์ดิจิตอลพบว่า มีเพียง 8-17% ของห้องสมุดและข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ ลดน้อยลงจากการสำรวจก่อนหน้าปี 1984 งานวิจัยนี้มุ่งประเด็นไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ที่ใช้วิธีเชิงประวัติศาสตร์ที่เขียนในปี 1996 สูงสุดและลดน้อยลงเรื่อยๆ มาจนถึงปี 1999 และพบว่ามีกวิจัยผู้หญิงเขียนงานวิทยานิพนธ์มากกว่าผู้ชายและจากข้อมูลของนักวิจัย มหาวิทยาลัยเท็กซัสและพิตสเบรนก์ ที่ใช้วิทยานิพนธ์เชิงประวัติศาสตร์เป็นสครีบ โดยสรุปจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประวัติศาสตร์ห้องสมุด ยังมีหลักฐานที่ใช้ผลงานวิจัยในห้องสมุดก็ยังมีหลักฐานและข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์แต่ยังมีนักศึกษา จำนวนน้อยที่เลือกเขียนวิทยานิพนธ์ที่ใช้สอนเชิงประวัติศาสตร์การเพื่องานวิจัยทางด้านนี้คงจะให้คำตอบที่ชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ พอกลุ่มปีได้ว่า การเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีความหมายสนับสนุนกับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เมื่อได้เปรียบเทียบกับการสอนในวิธีต่างๆ กัน ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้สามารถทำให้ผู้เรียนรู้จักและสัมภានรู้ เกิดการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีความหมายสนับสนุนกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีความเพลิดเพลินและบูรณาการ การเรียนเป็นอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันวิธีการสอนดังกล่าวมีความหมายสนับสนุนในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ อีกด้วย